

Τίτλος: ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

Κωδ.αναγν: αρ.α. 476

Ημερ. παραγ: 1820 -1892

Μέγεθος: 1 φάκελος

Πλαίσιο παραγωγής

Παραγωγός (-οί): Αναγνώστης Παναγιώτου και Γεώργιος Παπουτσάκης.

Βιογραφικό σημείωμα:

Ο Αναγνώστης Παναγιώτου ή Παναγιωτάκης ή Πω(ο)λίδης (Σφακιά ca 1790 - ca 1870), υπήρξε αγωνιστής της Επανάστασης του 1821 στην Κρήτη. Έλαβε μέρος σε πολλές μάχες, μαζί με κορυφαίους πρωταγωνιστές της Επανάστασης όπως ο Βασίλειος Χάλης, ο Γεώργιος Δασκαλάκης κ.ά. Μετά το θάνατο του Δασκαλάκη στο Σέλινο, του προτάθηκε η γενική αρχηγία των επιχειρήσεων, θέση την οποία αρνήθηκε. Το 1828 του ανατέθηκε η είσπραξη των φόρων - προστίμων από τους πειρατές της Γραμβούσας. Διετέλεσε Γενικός Καπετάνιος, πρώτο μέλος της προσωρινής Δημογεροντίας των ανατολικών επαρχιών του Μεγάλου Κάστρου ενώ τον Οκτώβριο του 1830 ο Νικόλαος Ρενιέρης του ανέθεσε την συγκρότηση επιτροπής από «φρονίμους» για να διαπραγματευτεί στην Κωνσταντινούπολη τους όρους συμβιβασμού. Μεγάλη υπήρξε η οικονομική του συνεισφορά στον Αγώνα.

Μετά την Επανάσταση έμεινε για λίγο στην Ύδρα και το Ναύπλιο και τελικά εγκαταστάθηκε μόνιμα στη Μήλο. Το 1839 τιμήθηκε με τον τίτλο του ταγματάρχη της Βασιλικής Φάλαγγος. Ο **Ιωάννης Παναγιώτου** ήταν αδελφός του Αναγνώστη και έλαβε μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις του Αγώνα.

Ιστορικό διατήρησης / διαδικασία πρόσκτησης:

Το αρχείο του Παναγιώτου ανήκε σε έναν Αλεξανδρινό και κάποια στιγμή βρέθηκε στα χέρια του Γεωργίου Παπουτσάκη. Εξ' αιτίας του τρόπου συγκρότησής του υπάρχουν και έγγραφα που έχουν σχέση με Αιγυπτιώτες. Αποκτήθηκε από το Ε.Λ.Ι.Α. με αγορά.

Περιεχόμενο

Παρουσίαση περιεχομένου:

Το υλικό του αρχείου αφορά την Επανάσταση του 1821 στην Κρήτη. Περιέχει στρατιωτικές διαταγές, αποδείξεις, επιστολές, συμβολαιογραφικά και δικαστικά έγγραφα, αποφάσεις συνελεύσεων κ.ά. σε μορφή πρωτοτύπων ή επικυρωμένων αντιγράφων. Τα έγγραφα υπογράφουν πολλοί γνωστοί και σημαντικοί πρωταγωνιστές του Κρητικού Αγώνα: Μιχαήλ Κομνηνός Αφεντούλιεφ, Νικόλαος Οικονόμου, Βασίλειος Χάλης, Ανδρέας Φασούλης, Εμμανουήλ Τομπάζης, Φρειδερίκος Ράινεκ, Νικόλαος Ρενιέρης, Γεώργιος Καλλέργης, Κωνσταντίνος Χριστοδουλίδης. Σημαντικό είναι εξάλλου το γεγονός ότι από το αρχείο αυτό αντλούμε πληροφορίες για τον Αναγνώστη Παναγιώτου, που υπήρξε μια σημαντική μορφή της Επανάστασης. **(Βλέπε επισυναπτόμενη αναλυτική περιγραφή).**

Σύστημα ταξινόμησης: Το αρχείο είναι ταξινομημένο κατά πρόσωπα.

Συμπληρωματικές πηγές

Ε.Λ.Ι.Α.: Υλικό για την Επανάσταση του 1821 στην Κρήτη, αν και μικρότερου όγκου, περιέχουν επίσης τα αρχεία του Εμμανουήλ Βερνάρδου Κρητός και του Εμμανουήλ Βιβιλάκη. Το σύνολο του υλικού που βρίσκεται στα δύο αρχεία, μαζί με το αρχείο του Νικολάου Ταξεδάκη και μέρος των αρχείων Στεφάνου Σκουλούδη, Σπυρίδωνα Σίμου, Τιμολέοντος Βάσου και Ξενοφώντα Βαλαωρίτη, μας παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τις κρητικές επαναστάσεις στη διάρκεια του 19ου αιώνα.

Άλλοι φορείς:

Παρατηρήσεις

ΑΡΧΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

ΦΑΚΕΛΟΣ 1 ΑΡΧΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ - ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ (1822-1892)

Υποφάκελος 1.1 Αναγνώστης Παναγιώτου (1822-1854)¹

έγγρ. 1 - 57

- Μία επιστολή του Αφεντούλιεφ και δύο του Οικονόμου (1822 - 1828).
- Δράση στον επαναστατικό στρατό: στρατιωτικές διαταγές, διοριστήρια, αποδείξεις (1822-1830). Υπογράφουν σημαντικοί αγωνιστές: Μιχαήλ Κομνηνός Αφεντούλιεφ, Νικόλαος Οικονόμου, Βασίλειος Χάλης, Ανδρέας Φασούλης, Εμμανουήλ Τομπάζης, Φρειδερίκος Ράινεκ, Νικόλαος Ρενιέρης.
- Διαφυγή και δράση στα Κύθηρα: αποδείξεις, επιστολές και δικαιοπρακτικά έγγραφα. Υπογράφουν οι: Γεώργιος Καλλέργης και Κωνσταντίνος Κριτοβουλίδης.
- Καταπολέμηση πειρατείας: επιστολές Ράινεκ προς τους πειρατές Ιάκωβο Κουμή και Αρτεμάκη Αδαμάκη (1/9/1828). Επιστολή ανάθεσης στον Παναγιώτου της είσπραξης προστίμων από τους πειρατές (1/9/1828) και απόδειξη του Παναγιώτου (13/9/1828). Προσφορά χρημάτων από τον Ιάκωβο Κουμή για την αγορά όπλων (26/1/1830).
- Απόφαση για τις προσόδους διαφόρων δασμοτελωνείων. Απόφαση των κατοίκων Αποκορώνου και Σφακίων να μην πωλούνται τα εθνικά κτήματα.
- Επανάσταση 1830: επιστολές Νικολάου Ρενιέρη προς Σφακιανούς σχετικά με τις συνθήκες για εκδήλωση επαναστατικού κινήματος. Δύο επιστολές του Ρενιέρη προς τον Παναγιώτου σχετικά με τη συγκρότηση επιτροπής για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με το σουλτάνο (Οκτώβριος 1830).
- Ζήτημα όπλων Χριστόφορου Μηλιώννη (1828 - 1835): δηλοποίηση του Κρητικού Συμβουλίου για τη χρέωση της αγοράς των όπλων του Μηλιώννη, στον Παναγιώτου και άλλους, αναφορά Παναγιώτου προς το Κρητικό Συμβούλιο σχετικά με τις αγορές όπλων από τα χωριά, έκφραση δυσαρέσκειας του Μηλιώννη σε επιστολή του προς Γρηγοράκη Οικονόμου για την καθυστέρηση πληρωμής των οφειλών προς αυτόν, δικαστικές αποφάσεις για το ζήτημα των όπλων από το δικαστήριο Σύρου (1835).
- Διάφορα: επιστολές, σημειώσεις, επίσημα έγγραφα του Αναγνώστη Παναγιώτου (1831 - 1854).

---

¹ Ορισμένα έγγραφα του υποφακέλου λανθάνουν τουλάχιστον από το 2019.

Υποφάκελος 1.2 Ιωάννης Παναγιώτου (1824-1847)

έγγρ. 58 - 62

-Αποδείξεις και σημειώσεις, κατάλογος αντικειμένων του Ιωάννη (1824), απόδειξη του Ιωάννη Ανδρουλιδάκη, μαρτυρία Παντελή Χαλκιαδάκη (1824), οικονομική προφορά στον Αγώνα, δίπλωμα απονομής του χάλκινου παράσημου ανδρείας (1847).

Υποφάκελος 1.3 Διάφορα αιγυπτιώτικα (1829 - 1892)

έγγρ. 62 - 68

-Συμβολαιογραφικό έγγραφο (1853), «διανομητήριο» Β' τάξεως στον Κων/ντίνο Παπαδάκη από το Β'Ελληνικό υποπροξενείο στη Μανσούρα, πιστοποιητικό ιθαγένειας του Κων/ντίνου Παπαδάκη από το δήμο Ερμουπόλεως, κοινοποίηση διορισμού του Σ.Μ. Χιονουδάκη στο υπουργείο Εσωτερικών, "στοχασμοί τινές αυτοσχέδιοι περί Κρήτης" (5/6/1829), συμβόλαιο αγοραπωλησίας αμπελιών του Κων/ντίνου Χριστιανάκη προς την μητέρα του (Αλεξάνδρεια, 1892), πωλητήριο κτήματος (Φεβρουάριος 1829).